

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

SEPTEMBER 2022

REKENINGKUNDE V1 NASIENRIGLYN

PUNTE: 150

NASIENBEGINSELS:

1. Tensy anders aangedui in die nasienriglyn, is strafpunte vir vreemde items slegs van toepassing indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen strafpunte vir misplaaste item). Geen dubbelpenalisering toegepas nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bedrae vir daardie item verdien het.
3. Volpunte vir korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat voorsien is.
4. Indien 'n vooraansuiweringsyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie). Let wel: As syfers aangedui in nasienriglyn vir komponente of bewerkings, dra hierdie nie die metode punt van die finale antwoord ook nie.
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar aangedui word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
7. Waar strafpunte toegepas word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as 'n negatiewe syfer getoon word nie.
8. Waar metodepunte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek.
9. 'Bewerking' beteken kontroleer bewerking. 'Een deel korrek' beteken bewerking en een deel korrek.
LET WEL: kontroleer bewerking moet +, –, x, ÷, wees of soos per nasienriglyn.
10. In bewerkings, moet nie punte toeken nie vir bewerking as teller en noemer omgeruil is – hierdie is ook van toepassing op verhoudings.
11. Met die toekenning van metodepunte, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige item wat foutief is nie, ten minste gedeeltelik. In sulke gevalle, moenie die metodespunt toeken nie. Dui aan met 'n ☐.
12. Wees bedag daarop dat party kandidate geldige alternatiewe buite die nasienriglyn kan verskaf.
13. Kodes f vreemde item; p = plasing/aanbieding

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 11 bladsye.

VRAAG 1

1.1

1.1.1	D ✓
1.1.2	E ✓
1.1.3	B ✓
1.1.4	A ✓

4

1.2.1

Bereken die volgende:

BEWERKINGS	ANTWOORD
Eindvoorraad: $82 \times 7\,000$ $574\,000 \checkmark\checkmark + 297\,000 \checkmark$	$871\,000 \checkmark$ een deel korrek
Voorraad wat vermis word: $(200 - 198)$ $2 \times 1\,500$	$3\,000 \checkmark\checkmark$ een deel korrek

4

2

1.2.2 Bereken die korrekte netto wins na belasting vir die jaar geëindig 30 Junie 2022. Dui '+' vir vermeerdering en '-' vir vermindering by elke aangesuiwerde bedrag aan.

NO.	BEWERKINGS	ANTWOORD
	Foutiewe netto wins voor belasting	3 199 890
(i)	Voorraadverlies sien 1.1 hierbo	-3 000 ☒
(ii)	Voorsiening vir oninbare skuld-aansuiwering	-1 450 ☒
(iii)	Direkteursfooie $992\,000 \div 64$	-15 500 ☒
	Huur-inkomste $7\,600 \checkmark + 8\,360 \checkmark$	+15 960 ☒ *
	Advertering $12\,400 \div 2$	-6 200 ☒
(iv)	Rente-uitgawe $(2\,431\,400 - 374\,400)$ een punt $2\,246\,000 \checkmark - 2\,057\,000 \checkmark$	-189 000 ☒ *
	Inkomstebelasting $947\,620 \checkmark - 17\,400 \checkmark$	-930 220 ☒
	Netto wins na belasting bewerking	2 070 480 ☒

17

*een deel korrek

1.2.3 STAAT VAN FINANSIËLE POSISIE OP 30 JUNIE 2022

BATES			
NIE-BEDRYFSBASTES	TB - BB	4 536 570	☒
Vaste bates	NBB – Fin B	4 336 570	☒
Finansiële bates		200 000	
BEDRYFSBATES	bewerking	5 558 810	☒
Voorrade 2 757 000 ✓ + 871 000 ☒ – 3 000 ☒	sien 1.1 hierbo	3 625 000	☒ *
Handels- en ander ontvangbares			
Advertensies Huur inkomste 1 595 000 ✓ - 79 750 ✓ ✓ + 6 200 ☒ + 15 960 ☒ + 17 400 ✓		1 554 810	☒ *
Kontant en kontantekwivalente 276 000 ✓ + 100 000 ✓		376 000	☒ *
TOTALE BATES	sien TE & L	10 095 380	☒ *
EKWITEIT EN LASTE			
AANDEELHOERSBELANG	bewerking	6 273 780	☒
Gewone aandeelkapitaal		3 948 000	
Behoue inkomste sien 1.2 NWNB 1 100 300 ✓ + 2 070 480 ☒ – 275 000 ✓ – 570 000 ✓		2 325 780	☒
NIE-BEDRYFSLASTE		2 061 100	
Verbandlening 2 246 000 ✓ – 185 000 ✓		2 061 100	☒ *
BEDRYFSLASTE	bewerking	1 760 500	☒
Handels- en ander betaalbares			
Direkteursfooie 1 264 000 ✓ + 15 500 ☒		1 279 500	☒ *
Huidige deel van lening		185 000	
Aandeelhouders vir dividende		296 000	✓
TOTALE EKWITEIT EN LASTE	bewerking	10 095 380	☒

*een deel korrek

TOTALE PUNTE

60

33

VRAAG 2

2.1 Bereken die volgende finansiële aanwysers op 28 Februarie 2022.

2.1.1 Vuurproefverhouding

BEWERKINGS	ANTWOORD
$\frac{1\,536\,500 - 671\,000}{829\,000 + 33\,000 + 3\,500} = \frac{865\,500}{1\,192\,000} \approx 0,726$	$0,8 : 1$ ☒ een deel korrek

4

2.1.2 % Opbrengs op gemiddelde kapitaal aangewend

BEWERKINGS	ANTWOORD
$\frac{1\,726\,000}{\frac{1}{2}(8\,184\,500 + 6\,920\,000)} \times 100^*$ $= \frac{1\,726\,000}{7\,552\,250} \times 100 = 22,8$	$22,8$ ☒ aanvaar 22,9 of 23 een deel korrek

* 100 is nie een deel korrek

5

2.1.3 Dividend per aandeel (DPA)

BEWERKINGS	ANTWOORD
$\frac{323\,000}{1\,700\,000} = 0,19$	$34c$ ☒ een deel korrek

4

2.2 Gewone Aandelekapitaal Nota

1 700 000	Aandele uitgereik op 1 Maart 2021	5 100 000
400 000 ✓	Addisionele aandele uitgereik	1 620 000 ✓
(150 000)	Aandele teruggekoop	(480 000) ☒
1 950 000	Saldo op 28 Februarie 2022	6 240 000

3

2.3 Bereken die volgende:

2.3.1 Verandering in ontvangbares (dui aan of dit 'n invloei of uitvloei van kontant is)

BEWERKINGS	ANTWOORD
een punt een punt $829\,000 + 33\,000$ $862\,000 \checkmark\checkmark - 796\,200 \checkmark$	$(65\,800) \checkmark$ een deel korrek

5

2.3.2 Inkomstebelasting betaal

BEWERKINGS	ANTWOORD
$-13\,800 \checkmark + 480\,000 \checkmark\checkmark - 28\,600 \checkmark$ Wees bewus van tekens omgekeer en gebruik van hakies of grootboekrek. formaat	$437\,600 \checkmark$ een deel korrek

5

2.3.3 Vaste bates aangekoop

BEWERKINGS	ANTWOORD
$7\,296\,200 \checkmark + 810\,700 \checkmark - 6\,117\,800 \checkmark$ Wees bewus van tekens omgekeer en gebruik van hakies of grootboekrek. formaat	$1\,989\,100 \checkmark$ een deel korrek

4

2.4 Voltooi die volgende afdelings van die Kontantvloeistaat.

2.4.1	KONTANTGEVOLGE VAN FINANSIERINGSAKTIVITEITE <small>bewerking</small>	760 000 ☒
	Opbrengs uit uitgereikte aandele	1 620 000 ✓
	Fondse gebruik om aandele terug te koop 150 000 x R3,40 ✓✓ of <small>sien 2.2 hierbo</small> 150 000 x 20c 480 000 + 30 000 <small>een punt een punt</small>	(510 000) ☒ *
	Verandering in lening 1 400 000 – 1 050 000	(350 000) ✓✓

*een deel korrek

7

2.4.2	NETTO VERANDERING IN KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE	(84 100) ✓
	Kontant (beginsaldo)	61 200
	Kontant (eindsaldo) 3 500 – 26 400	(22 900) ✓✓

3

TOTALE PUNTE

40

VRAAG 3**3.1 Winsgewendheid:**

Identifiseer die maatskappy met die beter winsgewendheid finansiële aanwysers. Haal TWEE finansiële aanwysers aan.

Dally Bpk. ✓ Indien verkeerde maatskappy geïdentifiseer is, ken slegs punt toe vir aanwyser

% Bedryfsuitgawes op verkope – 31% ✓

% Bedryfswins op verkope – 25% ✓

3

3.2 Likiditeit:**3.2.1 Verduidelik watter maatskappy se likiditeitsposisie aandeelhouders gelukkig sal maak. Haal TWEE finansiële aanwysers in jou verduideliking aan.**

TWEE finansiële aanwysers (verduidelik tendens) van Dally Bpk. met syfers ✓✓ ✓✓
As syfers vir Nana getoon word, ken punte toe aan name van aanwysers (maks. 2 punte)

- Vuurproefverhouding het verbeter van 0,6 : 1 tot 1 : 1 / met 0,4 : 1
- Debiteure-invorderingstydperk het verbeter van 46 tot 28 dae / met 18 dae

Verduideliking ✓✓ deelpunte vir onvolledige / gedeeltelike / onduidelike antwoorde

- In staat om korttermynskuld te betaal sonder om voorraad te verkoop
- Debiteure vereffen hul rekeninge binne 30 dae

6

3.2.2 Verduidelik TWEE punte oor hoe die ander maatskappy hul likiditeitsposisie kan verbeter. Verwys na 'n spesifieke finansiële aanwyser.

Enige twee geldige antwoorde ✓✓ ✓✓ deelpunte vir onvolledige / gedeeltelike / onduidelike antwoorde

- Aanmanings (SMS'e, e-posse, oproepe ens.) stuur aan debiteure om betalings te maak.
- Afslag aangebied vir vroeë betaling.
- Hef rente vir laat betalings / agterstallige rekeninge

4

3.3 Lewer kommentaar op die verandering in die dividenduitbetalingsbeleid van ELKE maatskappy. Verskaf in ELKE geval 'n moontlike rede waarom die maatskappy op 'n verandering van beleid besluit het. Haal syfers aan.

	Kommentaar ✓ ✓ (met syfers)	Verduideliking ✓✓ ✓✓ deelpunte vir onvolledige / gedeeltelike / onduidelike antwoorde
Dally Bpk.	20% van verdienste as dividende in 2022 uitbetaal teenoor 60% in 2021 OF Het 80% van verdienste in 2022 behou vergeleke met 40% in 2022.	Hierdie maatskappy het meer wins behou om in die toekoms op groei/volhoubaarheid te fokus.
Nana Bpk.	Het 80% van verdienste as dividende in 2022 uitbetaal vergeleke met 25% in 2021. OF 20% van verdienste in 2022 behou vergeleke met 75% in 2022	Die maatskappy probeer aandeelhouers gelukkig hou. OF Direkteure wil vir die uitbetalingskoers in 2021 vergoed.

6

3.4 Risiko en hefboomfinansiering:

Lewer kommentaar oor hoe elke maatskappy hul risiko en hefboomfinansiering bestuur. Haal TWEE finansiële aanwysers in jou verduideliking aan.

Dally Bpk.: Finansiële aanwysers met syfers en tendens ✓ ✓ kommentaar ✓ ✓

Skuld-ekwiteitverhouding het van 0,7 : 1 tot 0,4 : 1 / met 0,3 : 1 verbeter
OOTKA het van 12% tot 16% / met 2,7% punte verbeter

Kommentaar:

- Finansiële risiko geneem is laer / maak minder gebruik van lenings
- Positief gerat / opbrengs is hoër as rentekoers op lenings (12%)

Nana Bpk: Finansiële aanwysers met syfers en tendens ✓ ✓ kommentaar ✓ ✓

- Skuld-ekwiteitverhouding het van 0,2 : 1 tot 0,6 : 1 / met 0,4 : 1 vermeerder
- OOTKA het van 13% tot 9% / met 4% punte verminder

Kommentaar vir 4 punte:

Finansiële risiko is hoër / maak meer gebruik van lenings

Negatief gerat / opbrengs is laer as die rentekoers op lenings (12%)

Gekombineerde kommentaar vir 4 punte:

Daly presteer beter met eie kapitaal, of laer risiko, terwyl Nana nie doeltreffend gebruik maak van verhoogde lening nie. Dit sal beter wees om die lening af te betaal

8

3.5 Persentasie aandeelhouing en aandeelprys:

3.5.1 Lewer kommentaar op die prys wat betaal is vir die terugkoop van aandeel deur Dally Bpk. Verskaf TWEE punte. Haal syfers aan.

Syfers mag by die verduideliking ingesluit word. Enige TWEE geldige punte ✓✓ ✓✓, waarvan ten minste een verband moet hou met 'n finansiële aanwyser met syfers: **deelpunte vir onvolledige, gedeeltelike of onduidelike antwoorde**

Billike prys betaal aan die aandeelhouer

- Die prys is billik aangesien die markprys 'n stygende neiging toon van R13,90 tot R14,20.
- Die prys is billik aangesien die netto batewaarde 'n stygende neiging toon van R11,20 tot R12,60.

OF

Onbillik teenoor die maatskappy / bestaande aandeelhouers – uitputting van die maatskappy se finansiële hulpbronne / swak bestuur van kontant

- Die prys is onbillik aangesien dit hoër is as die markprys van R14,20 / R13,90.
- Die prys is onbillik aangesien dit hoër is as die netto batewaarde van R12,60 / R11,20.

4

3.5.2 Verduidelik die effek van die terugkoop van aandeel op die % aandeelhouing van die Bravo-familie in ELKE maatskappy. Verskaf 'n berekening om jou verduideliking te ondersteun.

Verduideliking van % aandeelhouing ✓ Vergelyking in Dally Bpk. met syfers ✓
Verduideliking van % aandeelhouing ✓ Vergelyking in Nana Bpk. met syfers ✓
Wees bewus van gekombineerde verduideliking met syfers

Dally Bpk.:

Die Bravo-familie is steeds die meerderheidsaandeelhouer alhoewel die % van 58% tot 51% / met 7% punte gedaal het.

Nana Bpk.:

Die Bravo-familie was die meerderheidsaandeelhouer met 52% wat nou tot 48,3% / met 3,7%-punte gedaal het. Hulle het die status van meerderheidsaandeelhouer verloor.

4

TOTALE PUNTE

35

VRAAG 4

4.1.1 **Identifiseer die tipe verslag wat deur die ouditeur uitgereik is. Gee EEN rede vir jou antwoord.**

TIPE: Ongekwalfiseerde verslag ✓

REDE:

Een geldige punt ✓✓ **deelpunte vir gedeeltelike / onvolledige / onduidelike antwoorde**

Die ouditeure het geen probleme met inligting op die finansiële state gevind nie.

3

4.1.2 **Verduidelik die impak van so 'n verslag op die beeld van die maatskappy. Noem EEN punt.**

Een geldige punt ✓✓ **deelpunte vir gedeeltelike / onvolledige / onduidelike antwoorde**

- Goeie interne beheermaatreëls word toegepas
- Dit sal 'n positiewe impak op die aandeleprys / vraag na aandele hê
- Potensiële beleggers sal belangstel om aandele te koop
- Direkteure wat aangestel is, is betroubaar – sal nie vertroue in hulle verloor nie.

2

4.2.1 **Verduidelik hoekom dit oneties is vir die HUB om hierdie aanbod te aanvaar. Noem TWEE punte.**

TWEE geldige en verskillende punte ✓✓ ✓✓ **deelpunte vir onvolledige / gedeeltelike antwoorde**
Wees bewus van alternatiewe geldige antwoorde

- Dit is korrupsie / 'kick-backs' of omkoopgeld betrokke / onwettig.
- Onderhandse ooreenkoms wat nie die normale tenderprosesse volg nie
- Die finansiële hoof misbruik sy invloed/gesag.

4

4.2.2 **Noem moontlike implikasies vir die HUB sou hy hierdie aanbod aanvaar. Verduidelik TWEE punte.**

TWEE geldige en verskillende punte ✓✓ ✓✓ **deelpunte vir onvolledige / gedeeltelike antwoorde**
Wees bewus van alternatiewe geldige antwoorde

- Staar 'n dissiplinêre verhoor in die gesig
- Kan krimineel aangekla word
- Verloor sy posisie as direkteur
- Kompromitteer sy integriteit as HUB / verloor vertroue van die aandeelhouers

4

4.2.3

Stel TWEE maniere voor hoe korporatiewe sosiale verantwoordelikheid deur goeie korporatiewe bestuur bereik kan word.

TWEE geldige en verskillende punte ✓ ✓

Wees bewus van alternatiewe geldige antwoorde

- Deursigtige besluitneming
- Gereelde vergaderings met sleutelrolspelers
- Tydige verslagdoening – aanspreeklikheid
- Implementering van goeie interne beheermaatreëls – kontrole en teenwigte
- Toewysing van verantwoordelikheid en respek vir besluite van bestuurders
- Konstante toesig en ontwikkeling van werknemers
- Omsien na die belange van kliënte / klante
- Deelname aan gemeenskapsfunksies en dienslewering sinisiatiewe.

2

TOTALE PUNTE

15

TOTALE PUNTE: 150